

ЕКСТРЕМАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

УДК 159.92

Вадим В. Барко, кандидат педагогічних наук

Вадим І. Барко, доктор психологічних наук, професор

ПСИХОГРАМА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІДРОЗДІЛІВ ОХОРОНИ ВАНТАЖІВ І МОБІЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ

У статті розглядається проблематика розроблення психограми професії поліцейського підрозділів поліції охорони вантажів і мобільних об'єктів – одного з найчисленніших формувань Національної поліції України. На основі масштабного експериментального дослідження з охопленням 305 поліцейських визначено психологічні й соціально-правові характеристики діяльності поліцейських, професійно важливі якості фахівців даного профілю. У статті показано, що професія поліцейського підрозділів охорони вантажів і мобільних об'єктів висуває підвищені вимоги до психофізіологічних і індивідуально-психологічних якостей працівників. Поліцейському необхідно володіти низкою професійно важливих індивідуально-психологічних якостей, до яких, зокрема, відносяться сильний або середньо-сильний тип нервової системи, достатня лабільність нервових процесів, розвинені психомоторні і когнітивні процеси, мовленеві функції тощо. Для успішної службової діяльності професіоналу поліцейському даної спеціалізації також важливо мати достатній рівень сформованості вербального та невербального інтелекту, певний творчий потенціал, організаційні здібності, здатність до дій в умовах впливу різних стресогенних чинників. Поліцейському поліції охорони потрібно уміти чинити психологічний вплив на громадян, переконувати людей, мати такі риси, як сумлінність, відповідальність, наполегливість. Велике значення для успіху службової діяльності поліцейського підрозділу охорони вантажів і мобільних об'єктів є також спеціальні здібності – уміння застосовувати вогнепальну зброю, засоби фізичного впливу тощо. Авторами наведені протипоказання до оволодіння службовою діяльністю на посаді поліцейського підрозділів охорони вантажів і мобільних об'єктів, зокрема: слабкість і недостатня лабільність нервових процесів; недоліки когнітивної сфери особистості; знижений інтелект; надмірні акцентуації; негативні особистісні характеристики тощо.

Ключові слова: Національна поліція України, поліцейський, підрозділи поліції охорони вантажів і мобільних об'єктів, професійно важливі якості, здібності, мотивація, характерологічні особливості, психограма.

Вступ. В умовах подальшого розвитку в Україні правової і демократичної держави зростає важливість проблеми надійного захисту прав і законних інтересів громадян та підприємств, що включає впровадження ефективних механізмів охорони майна фізичних та юридичних осіб, а також життя та здоров'я громадян («Про організацію службової діяльності поліції охорони з

питань забезпечення фізичної охорони об'єктів: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 577»). Поліція охорони – це одна з складових Національної поліції України (НПУ), яка, відповідно до законодавства, надає послуги з охорони власності та громадян. Згідно із Законом України «Про Національну поліцію», працівники підрозділів охорони здійснюють таку охорону та

мають право застосувати владні функції стосовно осіб, які порушують закон («Про Національну поліцію: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII»). Згідно з законодавством, у складі поліції охорони для забезпечення фізичної охорони об'єктів формуються такі види нарядів поліції охорони: наряди реагування; наряди охорони об'єктів і публічної безпеки; наряди охорони фізичних осіб; наряди охорони вантажів і мобільних об'єктів (далі - НВМО) [1-3].

Службові функції поліцейських НВМО передбачають реалізацію складних і відповідальних завдань, нерідко – в екстремальних умовах, отже до знань, умінь та особистих якостей працівників поліції професія висуває підвищені вимоги. Саме тому, розроблення психограми професії поліцейського даної спеціалізації, встановлення показників професійної придатності і непридатності є важливим завданням юридичної психології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні науковці присвятили чимало уваги вивченню психологічних аспектів поліцейської діяльності (Александров, 2007; В. Андросюк, 2007; В. Барко, 2007, 2018; І. Дубова, 2018; В. Криволапчук, 2019; Л. Казміренко, 2007; Т. Нещерет, 2007); В. Остапович, 2018; А. Сизоненко, 2019). У наукових працях авторів розроблені професіограми деяких міліцейських професій, теоретико-прикладні аспекти професійного психологічного добору персоналу правоохоронних органів, психологічної підготовки працівників до службової діяльності [4-8].

Серед зарубіжних науковців з даної проблематики слід виділити таких дослідників, як R. Cochraine

(2003), M.D. Dunnett (1979), R.F. Miguel (2003), J. M. Hurd (2003), S.B. Lueke (2003), J.A. Tan (2003), R. Tett (2003), L. Vandecreek (2003) та інші [9-15]. Проте психологічні аспекти діяльності поліцейських поліції охорони вивчені недостатньо.

Мета дослідження. Метою статті є розроблення психограми професійної діяльності поліцейських поліції охорони на прикладі професії – поліцейського нарядів охорони вантажів і мобільних об'єктів. Для досягнення мети необхідно виконати такі завдання: а) проаналізувати нормативні документи, що регламентують діяльність поліцейських НВМО; б) визначити психологічні характеристики службової діяльності; в) розробити психограму діяльності поліцейського НВМО.

Дане дослідження продовжило багаторічну тематику наукової роботи лабораторії щодо розроблення професіограм масових поліцейських професій НПУ (2018-2021 роки). Воно проводилось упродовж 2020 року, вибірка обстежуваних поліцейських охоплювала 305 осіб чоловічої статі віком від 24 до 42 років із спеціальними званнями від сержанта до майора. Усі обстежувані дали інформовану згоду на проведення дослідження. Також вони підібрані з урахуванням експертних оцінок як «успішні» поліцейські. Вибірка є репрезентативною і дозволяє робити статистично достовірні висновки при довірчому рівні ймовірності 0,95 із теоретичною статистичною похибкою $p=0,05$.

Об'єктом дослідження є професійна діяльність поліцейських поліції охорони, предметом – професійне важливі індивідуально-

психологічні якості поліцейських НВМО.

Наукова новизна дослідження – авторами уперше шляхом проведення емпіричного дослідження встановлені психологічні особливості професійної діяльності поліцейських НВМО поліції охорони, а також професійно важливі якості фахівців даного профілю і протипоказання до діяльності.

Методи та методика дослідження. Вивчення наукових літературних джерел, психологічна діагностика, методи математичної статистики, методи експертного оцінювання.

1. З метою встановлення особливостей самоактуалізації використано шкалу, розроблену у 1986 році А. Джонсом і Р. Крендаллом; шкала представлена в монографії (Хьелл, Зіглер, 1997, с. 402).

2. З метою визначення провідних тенденцій особистості використаний Індивідуально-типологічний опитувальник (ІТО) розроблений під керівництвом Л.М. Собчик (Собчик, 2003, с. 36); (українськомовна адаптація В.І. Барко, 2018). Опитувальник ґрунтується на ортогональній моделі, яка містить полярні шкали (екстраверсія – інтроверсія; спонтанність – сензитивність; агресивність – тривожність; ригідність – лабільність/емотивність).

3. Задля дослідження характерологічних і темпераментних особливостей використаний опитувальник Леонгарда-Шмішека, який діагностує акцентуації особистості поліцейського (Г. Шмішек, 1970).

4. З метою вивчення творчого потенціалу застосовувався тест В. Меде і К. Піорковського (1918),

який на вербальному стимульному матеріалі уможливує оцінювання креативності особи.

5. З метою дослідження загальних інтелектуальних здібностей застосовувалася частина тесту Р. Амтхауера (1953), а саме субтести 2 і 3), що дозволяють встановити рівень вербального інтелекту, а також субтест 6, що дозволяє визначити рівень невербальної складової інтелекту [6, с. 240].

6. З метою дослідження особливостей нервових процесів поліцейських використано тепінг-тест в модифікація Є. Ільїна (1972), (визначались показники сили і лабільності нервової системи) [6, с. 96].

7. Для вивчення характеристик міжособистісної взаємодії застосовано опитувальник діагностики міжособистісних відносин – ДМВ (Т. Лірі, 1954), який уможливує визначення основних соціальних орієнтацій особистості (домінування-підпорядкування; дружелюбність-ворожість) [7, с. 49].

8. З метою дослідження мотивації поліцейських застосовано тест Річі-Мартіна (Ш. Річі, П. Мартін, 2004), який визначає основні потреби, якими особистість керується в професійній діяльності [5, с. 156].

9. Для встановлення структури особистості на основі п'ятифакторної теорії (екстраверсія, поступливість, сумлінність, нейротизм і відкритість досвіду) застосований Опитувальник великої п'ятірки (ОВП), розроблений в 2008 році (О. Джон, Л. Науман, С. Сото, адаптація В.І. Барко, 2019) [7; 14].

Результати. Аналіз нормативних документів МВС України (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 17.12.2015 №1583 «Про

затвердження Порядку психологічного обстеження кандидатів на службу в поліції та Порядку обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності кандидатів на службу в поліції») засвідчує, що професія поліцейського будь-якого підрозділу НПУ висуває певні вимоги до психофізіологічних якостей особи [4].

Сенсорно-перцептивна сфера особистості. Так, поліцейським НВМО необхідно мати достатню мозкову функціональну активність, високу чутливість аналізаторів; хороший вестибулярний апарат тощо. За встановленими нормативами, показник омега-потенціалу поліцейського НОПБ має бути в інтервалі від 20 до 40 мВ, що відображає оптимальний рівень функціонування мозку, свідчить про здатність витримувати тривалі психічні і фізичні навантаження зі збереженням високої працездатності, достатню лабільність нервових процесів, легке перемикавання уваги, хорошу оперативну і довготривалу пам'ять. Критична частота світлових мерехтінь (КЧСМ) для правого ока має бути не нижче ніж 35 Гц та асиметрія не більше ніж 2,6 Гц, що свідчить про достатню лабільність нервової системи [4].

Професійна діяльність поліцейського НВМО пред'являє підвищені вимоги до рівня *психомоторних властивостей* працівника. Йому потрібно мати достатню високу швидкість простої зорово-моторної реакції (ПЗМР) та реакції на рухомий об'єкт (РРО); високу точність і координованість рухів. Гранічно допустима величина ПЗМР складає до 230 мс, середнє значення величини відхилень РРО не

перевищує 50 мс [4].

Також поліцейському НВМО необхідно володіти розвинутими *пізнавальними процесами*. Фахівцеві необхідно якості *уваги* - стійкість, концентрація, переключення, розподіл і обсяг. Час виконання тесту Грюнбаума не повинен перевищувати 20 с, при цьому кількість помилок має бути не більше 2 [4].

Поліцейському НВМО потрібна добра оперативна і довготривала *пам'ять* і якості *мислення*: поліцейському потрібно мати високу його швидкість, гнучкість й оригінальність, він повинен мати розвинуті *мовленнєві функції* - словниковий запасом, правильну вимову [4].

Дослідження засвідчило, що поліцейському НВМО необхідні сформовані *загальні здібності*. За допомогою тесту Р. Амтхауера встановлені показники рівня розвитку загальних здібностей Так, поліцейським властивий проміжний рівень вербального (середні значення коливаються в межах 10,6-11,4 сирих балів або 102-105 одиниць IQ) і вищий за середній рівень невербального (практичного) інтелекту (13,5 сирих балів або 112 одиниць IQ). Щодо креативності поліцейських, то їм притаманний середній його рівень (швидкість - 4,35 балів, оригінальність - 7,60). *Спеціальні здібності* також важливі і характеризуються умінням поліцейського застосовувати поліцейські заходи примусу.

Службова діяльність поліцейського НВМО потребує від працівника *розвинутих комунікативних здібностей*. За допомогою використання тесту Лірі встановлено, що в усередненому профілі поліцейського домінують такі октанти: 1 (домінування) – 7,6 балів; 7

(товариськість, компромісність) – 7,5 балів; 8 (відповідальність) – 6,5 балів; 2 (незалежність, самостійність) – 6,2 балів. Помірні індекси виявлено в октантах 4 (ригідність) та 5 (покірність) – 3,20 та 4,10 балів. Отже, поліцейський уміє переконувати, чинити вплив на громадян, правильно оцінювати поведінку, має лідерський потенціал, може переконувати людей, викликати в них почуття довіри; швидко налагоджувати комунікацію з іншими; знаходити необхідну позицію спілкування залежно від індивідуальних властивостей співрозмовника.

Індивідуально-психологічні особливості. Поліцейський НВМО має *сильну нервову систему*, очевидно, що це необхідно для роботи в умовах значних стресових впливів. В результаті виконання тепінг тесту встановлено типові профілі поліцейських. Більша частина обстежених (51,0%) демонструють середньо-сильний тип ВНД, четверта частина респондентів (24,0%) мають середньо-слабкий тип ВНД, така ж частка працівників (25,0%) демонструють профіль, характерний для сильної нервової системи. Осіб, з слабкою нервовою системою не виявлено. Більшість поліцейських мають високі (66,%) і середні (28,0%) показники лабільності нервових процесів, 6% - низькі.

Аналіз усередненого *мотиваційного профілю* поліцейського НВМО за допомогою тесту Річі-Мартіна показав, що поліцейським властиві прагнення (у порядку зменшення): 1) заробітної плати та матеріальної винагороди; 2) структурування професійної діяльності; 3) відчуття суспільної користі від діяльності; 4) отримання визнання з боку інших; 5)

самостійності та самореалізації в роботі; 6) комфортних умов професійної діяльності 7) постановки амбітної мети діяльності.

Дослідження виявило, що поліцейським властивий досить високий рівень *самоактуалізації*. За опитувальником Джонса–Крендалла, усереднене значення рівня самоактуалізації становить 45,0 балів з 60 можливих, що є високим показником.

Характерологічні особливості. Аналіз усередненого профілю особистості поліцейського НВМО на основі використання ІТО дозволяє охарактеризувати працівників як осіб зі стеничним типом реагування, активних, з високим рівнем домагань, з контрольованими емоційними реакціями. Тип особистісного профілю - лінійний, розташований в межах від 3 до 6,8 балів. Провідними піками в профілі є шкали 1 – екстраверсія (6,80 балів); 8 – лабільність (5,49) і 2 – спонтанність (5,48), 4 – ригідність (5,46) (це стеничний тип реагування). Деяке збільшення показників за четвертою шкалою (ригідності - 5,46), що свідчить про самовладання, ретельність, стресостійкість, старанність, практичність, активність, наполегливість, пряmlinійність.

Обговорення результатів. На основі застосування індивідуально-типологічного опитувальника (ІТО) зроблено висновок, що для поліцейських НВМО властиві декілька типів профілів: а) збільшення індексів шкали 1 і 2 – таким особам притаманні екстравертованість, спонтанність, здатність іти на ризик, активність, рішучість, але у них знижений самоконтроль; б) в якості провідних виступають шкали 1 і 8 – такі поліцейські активні, старанні, послідовні, наполегливі, але схильні

до проявів деякої емоційної нестійкості, дратівливості, артистичних рис, егоцентризму; в) в психологічному профілі є провідними шкали 2 і 4 – таким поліцейським властиві поєднання стеничних і егоцентричних рис; вони мають високий рівень домагань, мотивацію досягнення, соціабельність, наполегливість, ретельність і практичність.

На основі застосування Опитувальника Великої П'ятірки з'ясовано, що поліцейським НВМО властиві такі риси: сумлінність в роботі (усереднене значення – 36,20 балів, значна відкритість досвіду (33,18 балів), помірна екстравертованість (29,90 балів) і поступливість (33,0 балів), низький рівень нейротизму (14,15 балів).

Результати, отримані на підставі використання тесту Леонгарда–Шмішека, дозволили висновувати про те, що поліцейським не властиві *акцентуації характеру і темпераменту*. Психологічні профілі поліцейських містять деякі підвищення за шкалами: 5 (гіпертимність) – середній показник – 14,1 балів; 1 (демонстративність) – 12,3; 2 (педантичність) – 10,5; 3 (застрагання) – 10,4; 10 (екзальтованість) – 10,2; 8 (циклотимність) – 9,0. Акцентуацій таких якостей, як тривожність, збудливість, дистимічність, емотивність у поліцейських не виявлено, показники знаходяться в інтервалі 5-7 балів.

Таким чином поліцейським НВМО властиві такі індивідуально-психологічні якості, як оптимізм, життєлюбність, енергійність; лабільність, лідерство, активність, стресостійкість, саморегуляція, рішучість. Крім того, поліцейському

властиві висока працездатність, витривалість; врівноваженість, емоційна стійкість, загострене моральне відчуття, чуйність, готовність допомогти.

Висновки. Успішне оволодіння професією поліцейського НВМО багато в чому залежить від рівня розвитку у працівників деяких індивідуально-психологічних якостей. Можливо представити перелік рекомендованих для професійної діяльності психофізіологічні та психологічні показники: функціональна активність мозку (значення омега-потенціалу - в інтервалі 20–40 мВ); швидкість простої зорово-моторної реакції і реакції на рухомий об'єкт (РРО); сильний або середньо-сильний тип нервової системи; висока і середня її лабільність; достатнє переключення уваги і обсяг оперативної пам'яті, розвинутий вербальний інтелект; комунікативні здібності, сформована мотивація самореалізації; домінування мотивів структурування роботи, цікавої та суспільно-корисної праці; визнання; самостійності, автономності та самовдосконалення, постановки амбітних цілей; характерологічний профіль стеничного типу.

Встановлені психофізіологічні та психологічні та протипоказання до оволодіння професійною діяльністю - функціональна активність мозку (величина омега-потенціалу нижча за 20 мВ, або перевищує 40 мВ); швидкість ПЗМР (перевищує 230 мс, швидкість РРО – значення величини відхилень перевищує 50 мс); слабкий тип нервової системи і низький рівень її лабільності; низьке переключення уваги (за результатами тесту Грюнбаума час перевищує 20 с, а кількість помилок більше 2); недостатній обсяг пам'яті (за тестом 10

слів фіксується менше 6 у першій спробі і менше 8 наприкінці); недостатній інтелект (вербальний – менше 94 одиниць IQ, невербальний – менше 96); недоліки характеру (наявність в профілі ІТО підвищених значень шкал гіпостенічного типу реагування: 7 (тривожності), 6 (сензитивності), 5 (інтроверсії) – більше 5 балів, надто високі індекси шкал стенічного типу: 2 (спонтанності), 3 (агресивності), 4 (ригідності) – більше 7); в профілі ОВП - значення нейротизму вище 20 балів; поступливості – вище 40; сумлінності – менше 30, відкритості – менше 30; низький рівень сформованості комунікативних здібностей (за тестом Лірі, показники октантів 1, 2, 3, 4, 7, 8 перевищують 8

балів; показники октантів 5, 6 перевищують 5; недостатній розвиток самоактуалізації (менше 38 балів за тестом Джонса–Крендалла), домінування мотивів, не пов'язаних з характером професійної діяльності; низький рівень розвитку спеціальних професійних здібностей.

Узагальнена психограма поліцейського НВМО наведена в таблиці 1.

Перспектива подальших досліджень вбачається у проведенні роботи щодо дослідження психологічних аспектів професійної діяльності поліцейських інших органів та підрозділів системи МВС України, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення психологічного забезпечення їх службової діяльності.

Табл. 1. Узагальнена психограма поліцейського НВМО

Психологічні характеристики	Параметри вимірювання	Методики	Показники професійної придатності
Мозкова активність	Рівень функціональної активності мозку	Визначення омега-потенціалу мозку	Величина омега-потенціалу в інтервалі 20-40 мВ
Психомоторні процеси	Швидкість простої зорово-моторної реакції	Визначення швидкості ПЗМР	Швидкість ПЗМР не більше 230 мс
	Швидкість реакції на рухомий об'єкт	Визначення швидкості РРО	Середнє значення величини відхилень не перевищує 50 мс
Властивості нервової системи	Сила і лабільність нервових процесів	Тепінг-тест	Сильна чи середньо-сильна нервова система; висока чи середня лабільність нервових процесів (кількість дотиків за 30 с – більше 160)
Атенційні процеси	Особливості розподілу і переключення уваги	Тест Грюнбаума	Час виконання тесту не перевищує 20 с, кількість помилок не більше 2
	Особливості пам'яті	Тест «Запам'ятовування 10 слів»	Висхідний тип кривої запам'ятовування, кількість зафіксованих слів в першій спробі – не менше 6, наприкінці – не менше 8

Табл. 1 (продовження).

Загальні здібності	Рівень вербального і невербального інтелекту	Тест Амтхауера	середній або вищий за середній рівень вербального інтелекту (не менше 94 одиниць IQ); середній і вищий рівень невербального інтелекту (не менше 96 одиниць IQ)
Комунікативні здібності	Тип міжособистісної взаємодії, лідерський потенціал	Тест Лірі	Показники не > 8 балів. Переважання у профілі октантів: 1 (лідерство), 7 (співпраця), 8 (відповідальність)
Характерологічні особливості	Провідні тенденції	Індивідуально-типологічний опитувальник (ІТО)	Стенічний тип реагування. Показники шкал 1–4 – не менше 4 балів, а шкал 5–8 – не більше 7 балів
	Шкали Великої П'ятірки	Опитувальник великої п'ятірки (ОВП)	Значення нейротизму не вище 20 балів; поступливості – не вище 40; сумлінності – не менше 35, відкритості – не менше 35
	Акцентуації	Опитувальник Леонгарда-Шмішека	Відсутність ознак акцентуації. Показники шкал 1; 5 не перевищують 16 балів; 2; 3; 6; 8; 9; 10 не перевищують 13 балів; 4; 7 не перевищують 10 балів
Спрямованість особистості	Особливості мотивації	Тест Річі–Мартіна	Поряд зі значущістю заробітної плати, наявності на перших позиціях мотивів структурування роботи, наявності зворотного зв'язку; цікавої та суспільно-корисної праці; визнання з боку інших; самостійності, автономності та самовдосконалення; постановки сміливих цілей;

Література

1. Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 577. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17> (дата звернення 20.01.2020).

2. Національний класифікатор України «Класифікатор професій» ДК 003:2010, затверджений наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327 (чинний від 01.11.2010): сайт. URL:

https://hrliga.com/docs/327_KP.htm

(дата звернення: 27.08.2020)

3. Про Національну поліцію: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41 (від 09.10.2015). СТ.379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звертання 21.01.2019).

4. Про затвердження Порядку психофізіологічного обстеження кандидатів на службу в поліції та Порядку обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності кандидатів на службу в поліції: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 17.12.2015 №1583. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17> (дата звернення 20.01.2020).

5. Барко В. І., Ірхін Ю. Б., Нещерет Т. В. та ін. Професіографічний опис основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України / В. І. Барко, Ю. Б. Ірхін, Т. В. Нещерет та ін. – Київ : РВЦ КНУВС ; ДП «Друкарня МВС», 2007. 100 с.

6. Елисеєв О.П. Практикум по психологии личности. – СПб.: Питер, 2006. – 512 с.

7. Методики психологічної діагностики індивідуально-психологічних особливостей Національної поліції України: методичні рекомендації / В.О. Криволапчук, А.С. Сизоненко, В.І. Барко. Київ : Видавництво Людмила, 2019. 78 с.

8. Професіограми за основними видами поліцейської діяльності: наук.-практ. посіб. / В.П. Остапович, І.О. Дубова, В.І. Барко та інші; за заг. ред. проф. В.О. Криволапчува. Київ: ДНДІ МВС України; ФОП Кандиба Т.П., 2018. 244 с.

9. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности (основные понятия, исследования, применение). СПб.: Питер-Пресс, 1997. 608 с.

10. Юридична психологія : Підручник / За заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. / Кол. авт. Д. О. Александров, В. Г. Андросюк, Л. І. Казміренко та ін. – К. : КНТ, 2007. 360 с

11. Bouchard C. Physical activity and health / C. Bouchard, S. N. Blair, W. L. Haskell. – Champaign : Human Kinetics, 2007. 410 p

12. Cochraine R. E., Tett R., L. Vandecreek. Psychological Testing and the Selection of Police OfficersA National Survey. Criminal Justice and Behavior, 30(5):511-537 · October 2003. <https://www.researchgate.net/publication/247743668>

13. Dunnette M. D., Borman W. C. Personnel Selection and Classification Systems. Annual Review of Psychology. 1979. Vol. 30, No. 1. Pp. 477–525. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.30.020179.002401>

14. Gerald V. Barrett, Rosanna F. Miguel, Jennifer M. Hurd, Sarah B. Lueke and James A. Tan. Practical Issues in the Use of Personality Tests in Police Selection. Public Personnel Management Volume 32 No. 4 Winter 2003. DOI: <https://doi.org/10.1177/009102600303200403>.

15. John O.P., Naumann L.P., Soto C.J. Paradigm Shift to the Integrative Big-Five Trait Taxonomy: History, Measurement, and Conceptual Issues // O.P. John, R.W. Robins, L.A. Pervin (Eds.). Handbook of personality: Theory and research. New York: Guilford Press, 2008. – P. 114–158.

Vadym V. Barko PhD

Vadym I. Barko, Doctor of Psychological Sciences, professor

PSYCHOGRAM OF POLICE OFFICER OF POLICE UNITS OF PROTECTION OF GOODS AND MOBILE OBJECTS

The article is devoted to the issue of defining and generalizing of the psychological aspects of professional activity of security police units of protection of goods and mobile objects. On the basis of wide experiment involving 305 police officers from different regions of Ukraine the individual professionally important qualities of police officers were defined. It is shown that the profession of the police officer of security police units of protection of goods and mobile objects places certain requirements on the level of psychomotor properties of the psyche and the sensory-perceptual sphere. It should have a sufficient level of functional brain activity, a developed vestibular apparatus, and a sufficiently high rate of simple reaction and reaction to a moving object. Police officer also needs to have advanced cognitive processes (attention, memory, thinking), and speech functions. The profession of the police officer of security police force sets certain requirements for the general and special professional abilities of employees (high and medium level of verbal intelligence, higher than average speed of divergent thinking, formed mental operations of analysis and synthesis, induction and deduction, abstraction). The Police officers must be able to persuade, influence the interlocutor, be responsible for their actions and orders, give an objective assessment of their own actions and actions of others, optimally combine business and personal contacts, attract attention and interest of people, and arouse their feelings of trust. Organizational and special capabilities are also significant for the professional activity of the police officer of security police. The results of the empirical study revealed a list of necessary professional qualities that the police officer of security police must possess: strong or medium-strong type of nervous system, high or average level of general abilities, a high level of development of special professional abilities, high or average level of communicative abilities, high psychic skills properties, character traits and emotional-volitional qualities, a sufficient level of development of cognitive processes.

The article also presents contraindications to professional activity as a police officer of units of protection of goods and mobile objects, the main of which include: weak or medium-weak type of nervous system; low level of nervous system lability; insufficient level of distribution and speed of switching attention, insufficient memory; low level of intellectual potential components; accentuation of character and temperament; negative character traits; low level of communication skills formation, etc.

Keywords: National Police of Ukraine, policeman, Police units of protection of goods and mobile objects, professionally important qualities, abilities, motivation, characterological features, psychogram.

References

1. Pro orhanizatsiiu sluzhbovoi diialnosti politsii okhorony z pytan zabezpechennia fizychnoi okhorony obektiv: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 07.07.2017 № 577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17> (data zvernennia 20.01.2020).

2. Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy «Klasyfikator profesii» DK 003:2010, zatverdzhenyi nakazom Derzhspozhyvstandartu Ukrainy vid 28.07.2010 № 327 (chynnyi vid 01.11.2010): sait. URL: https://hrliga.com/docs/327_KP.htm (data zvernennia: 27.08.2020)

3. Pro Natsionalnu politsiiu: Zakon Ukrainy vid 10.12.2015 № 889-

VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2015. № 40–41 (vid 09.10.2015). ST.379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (data zvertannia 21.01.2019).

4. Pro zatverdzhennia Poriadku psikhofiziologichnoho obstezhennia kandydativ na sluzhbu v politsii ta Poriadku obstezhennia na predmet vyivlennia alkoholnoi, narkotychnoi ta toksychnoi zalezhnosti kandydativ na sluzhbu v politsii: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 17.12.2015 №1583. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17> (data zvernennia 20.01.2020).

5. Barko V. I., Irkhin Yu. B., Neshcheret T. V. ta in. Profesiohrafichniy opys osnovnykh vydiv diialnosti v orhanakh vnutrishnikh sprav Ukrainy / V. I. Barko, Yu. B. Irkhin, T. V. Neshcheret ta in. – Kyiv : RVTs KNUVS ; DP «Drukarnia MVS», 2007. 100 s.

6. Elyseev O.P. Praktykum po psikhologhy lychnosti. – SPb.: Pyter, 2006. – 512 s.

7. Metodyky psikhologichnoi diahnostryky indyvidualno-psikhologichnykh osoblyvostei Natsionalnoi politsii Ukrainy: metodychni rekomendatsii / V.O. Kryvolapchuk, A.S. Syzonenko, V.I. Barko. Kyiv : Vydavnytstvo Liudmyla, 2019. 78 s.

8. Profesiohramy za osnovnymy vydamy politseiskoi diialnosti: nauk.-prakt.posib. / V.P. Ostapovych, I.O. Dubova, V.I. Barko ta inshi; za zah. red. prof. V.O. Kryvolapchuva. Kyiv: DNDI MVS Ukrainy; FOP Kandyba T.P., 2018. 244 s.

9. Khell L., Zyhler D. Teoryy lychnosti (osnovnye poniatiya,

yssledovaniya, pryimenenye). SPb.: Pyter-Press, 1997. 608 s.

10. Iurydychna psikhologhiia : Pidruchnyk / Za zah. red. L. I. Kazmirenko, Ye. M. Moiseieva. / Kol. avt. D. O. Aleksandrov, V. H. Androsiuk, L. I. Kazmirenko ta in. – K. : KNT, 2007. 360 s

11. Bouchard C. Physical activity and health / C. Bouchard, S. N. Blair, W. L. Haskell. – Champaign : Human Kinetics, 2007. – 410 p

12. Cochaine R. E., Tett R., L. Vandecreek. Psychological Testing and the Selection of Police Officers A National Survey. Criminal Justice and Behavior, 30(5):511-537 · October 2003. <https://www.researchgate.net/publication/247743668>

13. Dunnette M. D., Borman W. C. Personnel Selection and Classification Systems. Annual Review of Psychology. 1979. Vol. 30, No. 1. Pp. 477–525. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.30.020179.002401>

14. Gerald V. Barrett, Rosanna F. Miguel, Jennifer M. Hurd, Sarah B. Lueke and James A. Tan. Practical Issues in the Use of Personality Tests in Police Selection. Public Personnel Management Volume 32 No. 4 Winter 2003. DOI: <https://doi.org/10.1177/009102600303200403>.

15. John O.P., Naumann L.P., Soto C.J. Paradigm Shift to the Integrative Big-Five Trait Taxonomy: History, Measurement, and Conceptual Issues // O.P. John, R.W. Robins, L.A. Pervin (Eds.). Handbook of personality: Theory and research. New York: Guilford Press, 2008. – P. 114–158

Надійшла до редколегії: 30.04.2021
Прийнята до друку: 14.05.2021